

Magazin

Virus svih virusa s kojim je na Zapadu suživot težak virus je deklinizma (propadanja). Opasan virus uvjerenja da je zapadna hegemonija u znatnom i možda nepovratnom opadanju. Oboljeli od njega ne samo što pate od nostalgije za slavnom prošlošću nego i njihova negativna ocjena sadašnjosti uključuje najgora predviđanja budućnosti. Sergej Lavrov se s oboljelima slaže. Baš zato je za oslikavanje agonizirajućeg Zapada izabrao stilsku figuru ranjenog predatora. Prema njegovim riječima, ranjenog predatora ne treba provocirati jer bi mogao poludjeti i sve polomiti. Bolje ga je ispratiti na posljednji počinak - do groblja. Washington i London urlaju da za groblje još nisu spremni. Tvrdi da će tamo definitivno otpremiti ne samo Ruse i Kineze nego i sve virusom deklinizma zaražene u vlastitim savezničkim redovima - kaže dr. sc. **Sanja Vujačić**, geopolitička analitičarka iz Francuske.

▼ **Kakve će biti posljedice takve obostrane promjene fokusa interesa i strategije u kojima se naša Europa veza-no uz rat u Ukrajini?**

- Kao i protiv COVID-19, Angloamerikanci su u svojoj okcidentalnoj zoni utjecaja, a u očekivanju pronalaska efikasnog lijeka, preporučili cjepivo protiv opakog virusa deklinizma: rat u Ukrajini! Zašto? Jer nemaju pouzdani lijek za zauzimanje stagflacijskog ciklusa najavljenog još 2020., sukladno s predviđanjima, primjerice, američkog ekonomiste Noriela Roubinija, a kojemu je bilo za vjerovati jer je točno predvidio prethodne krize neke državnih. Taj je obrazac zapadnoj eliti, milijarderskoj *happy few*, omogućio deindustrijalizaciju *Okcidenta* i prekarizaciju rada, gušenje demokratskih socijalnih pokreta koji su težili većoj socijalnoj jednakosti te konačno prekarizaciju zapadne srednje klase u korist uzdizanja one kineske. Danas ti isti *happy few* od tog istog, naraslog domaćeg prekariziranja, koji im je bio preskup jer im nije ostavljao dovoljno profita za prekomjerno bogaćenje, očekuje da se iza njih bez pogovora svrsta u oružanu borbu protiv, prvo, ruskog "medvjeda na glinenim nogama", a potom po potrebi i protiv "kineskog diva". Dakle, da ih obrane od izazivača koje je, u posljednjih 30 godina, stvorila baš njihova geoeкономска i geopolitička strategija.

Svjesni da se, zbog toga, zapadne populacije koje ih najbolje poznaju, neće odavati njihovom pozivu ako u tom ratu ne vide vlastitu korist; te svjesni nivoa nejednakosti, koji čini da bilo kakva kriza u europskim zapadnim demokracijama lako može provocirati socijalne nemire, oslonili su se na svoje istočnoeuropske saveznike. Neusporedivo su pouzdaniiji. Komunističke nomenklature

SANJA VUJAČIĆ

EUROPA JE PROKOČKALA ŠANSE ZA PROFILIRANJE U SVJETSKOG AKTERA KOJEG SE NEŠTO PITA

DR. SC. SANJA VUJAČIĆ
Geopolitička analitičarka iz Francuske

preživjele su zamjenu proruskog kaput proameričkim, koji im je omogućio oligarhizaciju/tajkunizaciju. Predvidljivo je da Putin ne bi branio njihovu stećevinu.

▼ **Zapad je Rusiju često "krstio" epitetima poput "medvjed na glinenim nogama". Opravdano ili ne...?**

- Danas u Ukrajini, prema Zelenskiju, dnevno gine 200-tinjak branitelja, u pravednom ratu za obranu domova. Međutim, ta žrtva najviše pridonoše održanju angloameričke hegemonije u cjelokupnom europskom prostoru, bez Rusije. Stoga ne samo što London

i Washington pomažu u obrani Ukrajine nego i potiču ratnu groznicu, hrane ju milijardama dolara, maštajući o konačnom uništenju, ukrajinskom rukom i krvlju - a ne svojom, svog neprijatelja broj 1, u čijem se opisu rado služe stilskim figurom "ruski medvjed na glinenim nogama". Glinene noge odnose se na tradicionalno šepavu rusku ekonomiju. Međutim, pokazalo se da su sve stilске figure kojima se kolonijalni rivali iz 19. stoljeća međusobno časte netočne. Ispalo je da ruska ekonomija stoji na čvrstim medvjedim nogama, a prema nesigurnim koracima ostarjelog Joe Bidena prije bi se reklo da američko predatorstvo stoji na onim klimavim. Što *in fine*

znači da cijepljenje oboljelih od virusa deklinizma nije dalo željene rezultate. Naprotiv, Zapadom se širi ideja da se slika svijeta znatno približila onoj koju je 1918. oslikao Oswald Spengler u svojoj Propasti Zapada - zbog korumpirane demokracije, u kojoj se sve vrte oko novca. Obrambenim operacijama u Ukrajini službeno upravljaju, prema zapadnim statistikama, najkorumpiraniji vlastodršci među onim bivšim komunističkim, koji ne službeno kooperiraju sa State Departmentom i, dakle, predsjednikom Bidenom, čije obiteljske veze s ukrajinskim plin-skim biznisom nisu tajna. Kako bi onda Zapad mogao vjerovati da nije u svojoj dekadentnoj fazi, nego da ga čeka svijetla budućnost?

BUMERANG SANKCIJA

▼ **Zašto EU pristaje biti pod tolikim snažnim američkim utjecajem? Koliko je u aktualnim novim hladnoratovskim odnosima u vanjskoj politici SAD-a borbu protiv terorizma zamijenila borba za novu globalnu moć i utjecaj kontra Rusije i Kine? Vaš komentar na sve to?**

- Samiti G7 u Bavarskoj i NATO-a u Madridu trebali su završiti objavom da je Zapad kaznio Kremlj zbog njegove "specijalne vojne operacije u Ukrajini". Međutim, zapadni vodeći morali su se zadovoljiti ti afirmacijom jedinstva u svojim redovima i tako zapravo potvrditi svoju nepovezanost sa stvarnošću, onu u kojoj ih svijet više ne sluša, ne priznaje njihovu supremaciju. Dok Zapad vjeruje da ga je rat u Ukrajini "cijepio" protiv propadanja, svijet ga vidi suočenog s Tukididovom zamkom (neizbježnim upadanjem u zamku rata s Kinom zbog njezina uspona i straha koji on ulijeva). Sankcije Rusiji izgubile su svaki kredibilitet zbog zapadnjačkog narativa o ruskoj intervenciji u Ukrajini, koji sasvim zanemaruje vlastito djelovanje od raspada Sovjetskog Saveza do danas. Zaboravili su da su potpisali Povelju o europskoj sigurnosti (Istanbulska deklaracija OESS-a) i da su ju prekršili uvođenjem u NATO gotovo svih bivših članica Varšavskog pakta i nekih postsovjetskih država. Zaboravili su način na koji su promijenili ukrajinsku vladu 2004. i intervencije kojima su 2014. u Ukrajini na vlast doveli nacionaliste, među kojima banderisti - otvorene po-

bornike fašizma. Nakon takvog "čišćenja" prošlosti za sva su zla optužili Rusiju. Istina je da je Rusija u Ukrajini lako prepoznatljiv agresor. Vojna agresija međunarodno priznate države uvijek je jednako neopravdana, pa tako i sve NATO-ove vojne agresije koje su ovoj ruskoj prethodile. Od demokratskih se bombi gine jednako kao od autokratskih. No Zapad odbija svaku kritiku i autokritiku jer vjeruje da, zahvaljujući pobjedi Alijanse iz sada već davne prošlosti, utjelovljuje Zakon. Vjeruje da njegove intervencije nisu podložne preispitivanju. Najgrotesknije u svemu je što i članice EU-a vjeruju da su (jer su članice NATO-a) *winners* koji *looserima* izvan NATO-a ne moraju polagati račune zbog aktivnog ili pasivnog sudjelovanja u agresijama svog moćnog zaštitnika. Kako bi zaštitili svoj teško obranljiv narativ, europski šampioni demokracije nisu odlučili cenzurirati, nego su jednostavno kod sebe ušutkali ruske medije, dijabolizirali sve Ruse i sve što je rusko. Dakle, nisu prihvatili antagonistički dijalog s protivnikom, kojim je jedino moguće postići rješenja. Jednostavno su spustili željeznu zavjesu - iako znaju da je mučna agonija SSSR-a počela upravo spuštanjem zavjese sa sovjetske strane. Stoga nema razloga da taj isti proces, prema prirodnim zakonitostima, sada ne pokrene dug i mučan proces odumiranja (entropijske smrti) zapadnog bloka. Zapad je ukrajinskom sukobu pristupio bez protuslovu, uvjeravajući sam sebe da mu je dužnost drugima suditi i ne prihvaćati tuđe sudove o sebi. Ucijenjivanjem malih država, u Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, Zapad je uspio u usvajanju teksta koji, kako se čini, dokazuje da je u pravu i odmah se dao na promišljanje modela demontranja Rusije. Uzalud su brojni, npr. francuski, odgovorni političari i analitičari upozoravali: Rusija je nuklearna sila, koja danas svoje sofisticirane nuklearne rakete limitirane snage može upotrijebiti u Ukrajini i njihovu uporabu opravdati istim razlozima kao svojedobno SAD u Japanu: spašavanje ruskih života, ubrzavanje kraja rata teškim razaranja i širenjem straha od još većih - dovoljno snažnih da Ukrajinu navedu na predaju. Osim Macronovih pokušaja, nema konkretnog izraza volje SAD-a i Europe za diplomatskim rješenjem ukrajinske ratne krize. Unatoč bumerangu antiruskih sankcija koji potrešavaju Europu, uporno se nastavlja sa sankcijama i naružavanjem Ukrajine. Stoga je ključno pitanje: Igra li Zapad na sve ili ništa? Hoće li preuzeti rizik trećeg svjetskog rata, unatoč svojim svima poznatim unutarnjim slabostima, samo kako ne bi u smrt sam otišao?

TRAJNI PROCES

▼ **Je li EU prokočkao priliku za vlastito uzdizanje iznad utjecaja SAD-a i postao "taocem" sankcija Rusiji koje je sam nametnuo?**

- Razvidno je da je Europa prokočkala sve šanse za profilira-

GEOPOLITIČKE IGRE MOĆI (II)

nje u svjetskog aktera kojeg se nešto pita. Ni Putin ni drugi na nju ne računaju u pronalaženju rješenja za izlazak iz najteže svjetske krize od Drugog svjetskog rata do danas. Na žalost, Unija je - bez vlastite vanjske politike i vojske - ostala samo alat za širenje angloameričkog utjecaja i interesa do granica s Rusijom. Bilo je predvidljivo da će, kada stigne na nepregledne granice svog moćnog europskog susjeda - nuklearne sile, započeti rat u Europi. Svejedno ju je rat iznenadio. Obuzeo ju je strah, koji je spremno egzorcirala podrškom američkim antiruskim sankcijama. Potom se našla zatečena njihovim bumerangom. Iako je, prema prirodnim zakonitostima (spojene posude), i on bio više nego očekivan. Slijedila je inflacija i nametnula pitanje: Jesu li Europljani doista iznenađeni inflacijskom spiralom koja ih mori, ili se i opet samo prave grbavi? Naime, bi li ona stigla s ratom i bez njega? Zašto? Opsjednuti realno nemogućim uništenjem ruske sile, više nego patnjom ukrajinskog naroda (da ih je ona interesirala, rat bi spriječili diplomatskim putem), Europljani su, zbog Kijeva i iz Kijeva, susjedima Rusima dobacili kasetnu bombu prepunu zvončica u obliku svih zamislivih, ekonomskih, diplomatskih, kulturnih i sportskih, sankcija. Potom brojni zvončići te bombe nisu eksplodirali, a oni koji jesu, nisu dosegli željene ciljeve. Počelo je odsijecanjem Rusije od financijskog i poslovnog svijeta. Onemogućen joj je pristup sustavu SWIFT i Lloyd-su, odnosno onemogućene su njezine kupoprodajne transakcije. Namjera je bila izazvati ekonomski kolaps Rusije. Tako se, 27. lipnja 2022., ona pokazala nesposobnom platiti dug od 100 milijuna dolara, kako je objavila agencija za ocjenjivanje Moody's (Government of Russia: Missed coupon payment constitutes a default, june 27, 2022.). Međutim, željeni učinak nije postignut, jer su rezerve Ruske središnje banke pune deviza i zlata. Kremlj je platio 100 milijuna, ali ih nije mogao prebaciti na Zapad zbog zapadnih sankcija. Smjestio ih je u blokirani račun gdje čeka svoje dužnike. U međuvremenu, Rusija, koju Zapad više ne plaća, počela je prodavati svoju proizvodnju, posebice nafte i plina, drugim kupcima, najviše Kini. Razmjene koje se više ne mogu obavljati u dolarima obavljaju se u drugim valutama. Posljedično, dolar je manje tražen. Radi se o procesu koji je započeo već prije nekoliko godina i koji su jednostavno zapadne sankcije samo naglo ubrzale. Golene količine dolara koja se akumuliraju u SAD-u, tamo prouzrokuju znatno podizanje cijena, a američke Federalne rezerve čine sve što je u njihovoj moći kako bi poskupljenja podijelile s eurozonom - u kojoj se poskupljenja brzo šire.

MRAČNA PERSPEKTIVA

▼ **Bjelodano je da EU trpi goleme ekonomske štete zbog sankcija koje je uveo Rusiji, a onda i povratne reakcije Rusije, pa je eskalirala i ener-**

getska kriza, inflacija, uvode se prisilne mjere štednje... Kuda sve to vodi?

- Europska središnja banka nije agencija za gospodarski razvoj. Njezina je glavna misija upravljanje inflacijom unutar Unije. Otkako je shvatila da nikako ne može usporiti nagli rast cijena, pokušava ga iskoristiti za smanjenje svog duga. Države članice Unije stoga su pozvane da smanjenje kupovne moći svojih građana kompenziraju smanjenjem poreza i olakšicama. Međutim, to je začarani krug - pomažući svojim građanima države članice sve se više vežu uz Europsku središnju banku, te su posredno sve više okovane američkim dugovima. Osiromašuju, u situaciji u kojoj se prvi put od Zapada očekuje da "počisti" dolare koje je Washington godinama nemarno tiskao. U međuvremenu, pad dolara i pomicanje robnih tokova izazvali su nagli rast cijena energije. Što je znatno povećalo ruske prilive. Rubalj nikada nije tako dobro kotirao. Stoga je G7 odredio gornju cijenu za ruski plin i naftu. Naredio je "međunarodnoj zajednici" da ne plaća više. Rusi su odgovorili da svoje ugljikovodike neće prodavati onima koji ih neće htjeti plaćati po tržišnoj cijeni. Ostaje otvoreno pitanje jesu li kupci doista spremni ostati bez energenata kako bi se dodvorili Zapadu?

Dakle, za aktualnu ekonomsku, političku i sigurnosnu situaciju u Europi nije kriv nitko drugi doli europski lideri. Da je kod njih doista postojala volja za odupiranje angloameričkim akcijama i interesima koji se ne poklapaju s europskim, ne bi došlo do rata u Ukrajini. Da Amerikanci i Europljani doista primjenjuju kriterije demokracije u odabiru svojih prijatelja, a autokracije u izboru neprijatelja, ne bi procijenili da je Putin neprijatelj, a da su im prijatelji Erdogan, prinčevi iz Ujedinjenih Arapskih Emirata ili Saudijske Arabije. Ne bi dopustili ni selektivnu eliminaciju autokrata. Tako je irački predsjednik Saddam Hussein, koji je konstatirao supremaciju dolara, obješen. Libijski vođa Muammar al-Gaddafi, koji je pripremao novu panafrčku valutu, mučen je i linčovan. U opisanom kontekstu jasno je da su prenošenje sve odgovornosti za zajedničke sporne akcije zapadnih saveznika samo na SAD i dijabolizacija Putina najviše u službi opravdavanja neoprostivih propusta EU-a.

Jer EU ne prihvaća kritiku i ne prakticira autokritiku, a pojedini lideri udaljeni su od realnosti europskih građana (uključujući i ukrajinskih), koji su postali taoci njihovih odluka. U opisanim uvjetima, europska perspektiva je globalno i realno - mračna! Europska unija više nema priliku učiniti ono što nije mogla u proteklih 30 godina. U međuvremenu su, s porastom cijena na Zapadu, stigli na naplatu računi za ratove u Afganistanu, Iraku, Libiji, Siriji, Jemenu... To više se čini da perpetuacija dominacije Zapada podrazumijeva samo jednu opciju - rat u kojem bi ubuduće mogli biti korišteni kako francuski tako i hrvatski Rafaeli. (D.J.) ■

ROMAN DOMOVIĆ

RATNA RETORIKA I DALJE JE U PRVOM PLANU

DR. SC. ROMAN DOMOVIĆ
Tehničko veleučilište u Zagrebu, Institut za istraživanje hibridnih sukoba u Zagrebu

Rat u Ukrajini traje je već više od šest mjeseci, usporedno s ratom na terenu traje i rat u informacijskom prostoru. Koliko je i taj rat informacijama, istinom i lažima, eskalirao i pomirio neke prije nezabilježene razmjere, karakteristike, propagandne dosegne - pitali smo dr. sc. **Romana Domoivića** s Tehničkog veleučilišta u Zagrebu i Instituta za istraživanje hibridnih sukoba u Zagrebu.

- Djelovanje koja su obuhvaćena pojmom informacijsko ratovanje primijećena su prije početka ruske agresije na Ukrajinu, a sada ih prate i druga napadna sredstva. Ona nisu drukčija od informacijskih ratovanja koja su se događala u okviru drugih sukoba. Razlika je jedino što pojedini ruski dužnosnici s vremena na vrijeme spominju mogućnost uporabe nuklearnog oružja, odnosno izazivanje nuklearnog rata. Cilj takve retorike sisanje je straha u svjetskoj javnosti od nuklearnog sukoba i sveopćeg uništenja svijeta, čime se stvara pritisak na zemlje zapada koje u ovom ratu podržavaju Ukrajinu. To je pokušaj odvraćanja Zapada od dubljeg ulaska u sukob, ali i držanja ostalih od uključivanja u sukob.

▼ **Kad smo kod medijske propagande, dojam je da i s ruske i ukrajinske strane sve poprima dramatične razmje-**

re i pomalo izmiče kontroli. Kako, uz sve što govore Putin i Lavrov, tumaći i ono što medijima svaki dan izjavljuju i Zelenskij, poput nedavne obznane da "ruski rat protiv Ukrajine mora završiti oslobođanjem Krima"...

- Radi se o klasičnoj ratnoj retorici u kojoj se s vremena na vrijeme pojavljuju i ciljevi koji u danom trenutku izgledaju nerealno. U ovom sukobu djeluje se u četiri smjera: na domaću javnost, na protivnika, na zapadne zemlje i na ostatak svijeta. Primjer ukrajinskog utjecaja na domaću javnost je suzdržanost u objavi vlastitih gubitaka, potenciranje ruskih gubitaka, veličanje vlastitih vojnih uspjeha, ismijavanje ruske vođenja rata i stalne najave kontraofenzive u području Hersona. Primjer ruskog utjecaja na vlastitu javnost stalno je pronalaženje primjera koji dokazuju opravdanost operacije koja za cilj ima "denacifikaciju" Ukrajine te provlačenje teze da je ruska operacija ujedno i odgovor Zapadu na pokušaj da oslabi Rusiju "neprijateljskim širenjem NATO saveza na istok". Osim takve kontrole sadržaja informacija postoji i kontrola pristupa informacijama u obliku medijskih cenzura. Primjer ukrajinskog utjecaja na protivnika montirani su videozapisi koji pokazuju preciznost i učinkovitost ukrajinskog topništva i raketnih sustava te naznake obavljanja naizgled

Magazin

svjetskim središtima, 2. političko-diplomatska skala sljedećeg tipa prema mogućnosti ostvarenja: javna podrška ratnoj operaciji, ako ne to, onda bar prešutno odobrenje za nju, ako ne to, onda bar nemiješanje, neosudivanje i balansiranje između dvije strane, ako ne ni to, onda bar slabo protivljenje ruskoj operaciji.

▼ **Gledajući ukupnu informacijsko-propagandnu razmjenu vatre između Rusije i Ukrajine, gdje su tu SAD i EU, prate li učinkovito rusko-ukrajinski medijški rat...? U korist vlastitih interesa naravno...**

- Zapadu je bitno suzbiti ruske pokušaje da zapadne vlade i medije prikaže kao nevjerodostojne i smanjiti ruski utjecaj na europsko i američko stanovništvo i gospodarstvo da se suprotstavi potpori svojih vlada u političkoj podršci i naoružavanju Ukrajine te nametanju i održavanju sankcija Rusiji. Osim toga, budući da i Zapad trpi posljedice sankcija koje je nametnuo Rusiji, on mora uvjeravati vlastito stanovništvo u opravdanost sankcija. Zasad se u svemu tome uspijeva, ali dva čimbenika mogu utjecati na daljnji uspjeh: zima uz prateću dostupnost i cijenu energenata te inflacija i pad kupovne moći.

▼ **Je li u igri novo hladnoratovsko iscrpljivanje i na informacijsko-propagandnoj razini, u medijskom narativu? Kako se postaviti, kako se ponašati u takvom kaosu...**

- Ne mislim da je to nešto novo. To je samo nastavak takvih aktivnosti otprije, samo što se sad odvija u okviru ratnog sukoba na europskom teritoriju s jasnom podjelom između Zapada i Rusije. Vanjska politika SAD-a vodila je borbu za moć i utjecaj protiv Rusije i u vrijeme borbe protiv terorizma, npr. u vrijeme tzv. arapskog proljeća. Za događaje u nekim zemljama poput Tunisa, Egipta i Jemena moglo bi se reći da su SAD i Rusija bili na liniji, ali u svakim drugim slučajevima poput Libije i Sirije imali su različite, pa i sukobljene, pristupe u rješavanju kriza. Čak i kada su imali zajedničkog neprijatelja u obliku ekstremističkih skupina poput ISIS-a, vlastite interese i geopolitičku prevlast pokušavali su ostvariti na štetu suparnika. Hrvatska i dalje treba sudjelovati u zapadnom saveznstvu te podržati Ukrajinu, ali u okviru toga treba jačati svoju poziciju na dva polja. Jedno je daljnje svrstavanje u srednjoeuropski kulturni i geopolitički krug, jer tamo i spada, uz naglašavanje mediteranske komponente. Drugo je nadzor nad događajima u određenim zemljama tzv. zapadnog Balkana, prvenstveno BiH i Crnoj Gori. U BiH postoje problemi s izbornim zakonom koji ide na štetu Hrvata u BiH, a u obje zemlje primjećuju se snažni zlomljeni geopolitički utjecaji Srbije i Rusije koji ih destabiliziraju, pa Hrvatska zajedno sa zapadnim saveznicima treba raditi na promjeni izbornog zakona u BiH i održavanju stabilnosti u tim zemljama. (D.J.) ■